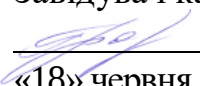

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

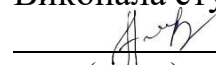
Кафедра фінансів

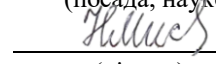
«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри фінансів
 Георгій РОГОВ
«18» червня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: **«Особливості формування та використання оборотних активів підприємства»**

Виконала студентка групи 4441
 Аскерової Л. Н.
(підпис) (П.І.Б.)

Керівник роботи
Доцент кафедри фінансів, к.е.н.
(посада, науковий ступень, вчене звання)
 Приходько Н.В.
(підпис) (П.І.Б.)

Миколаїв - 2025 р.

АНОТАЦІЯ

В кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади формування та використання оборотних активів підприємства. Проаналізовано склад і структуру оборотних активів АТ «Укрпошта», оцінено ефективність їх використання, виявлено основні проблеми в системі управління. На основі проведеного аналізу запропоновано рекомендації щодо удосконалення політики управління оборотними активами для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

ANNOTATION

The qualification work explores the theoretical foundations of the formation and use of current assets of the enterprise. The composition and structure of current assets of JSC “Ukrposhta” are analyzed, the efficiency of their use is assessed, and the main problems in the management system are identified. Based on the conducted analysis, recommendations are proposed to improve the policy of current asset management in order to enhance the efficiency of the company’s economic activity.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Сутність та класифікація оборотних активів підприємства	8
1.2. Принципи формування та використання оборотних активів	15
1.3. Методи дослідження стану оборотних активів підприємства.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ АТ «УКРПОШТА»).....	26
2.1. Загальна характеристика підприємства та аналіз динаміки і структури його оборотних активів	26
2.2. Аналіз джерел формування оборотних активів підприємства	34
2.3. Оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства.....	39
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ АТ «УКРПОШТА»	48
3.1. Основні проблеми та недоліки в управлінні оборотними активами підприємства	48
3.2. Напрями оптимізації структури оборотних активів та шляхи підвищення ефективності їх використання.....	56
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	75

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження теоритичних аспектів формування та використання оборотних активів підприємства та аналізу оборотних активів АТ «Укрпошта» за 2022-2024 рр., можна зробити наступні висновки:

1. Визначено сутність та класифікацію оборотних активів підприємства. Оборотні активи підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності виробничо-господарської діяльності, виступаючи основою для реалізації продукції, виконання послуг та підтримання фінансової стійкості. Вони характеризуються швидким циклом використання і здатністю трансформуватися у грошову форму протягом одного операційного циклу, що робить їх важливим елементом майнового потенціалу підприємства. Визначення сутності та класифікація оборотних активів дозволяють глибше зрозуміти їх структуру, функціональне призначення та закономірності кругообігу, що сприяє більш ефективному управлінню ресурсами і фінансовими потоками.

2. Розкрито принципи формування та використання оборотних активів. Ефективне формування та використання оборотних активів підприємства є ключовим фактором його стабільної та успішної діяльності. Цей процес залежить від комплексного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, що визначають оптимальний обсяг і структуру оборотних коштів. Раціональний підхід до управління оборотними активами забезпечує безперебійність виробничих процесів, своєчасне виконання виробничих планів та підтримку фінансової стійкості підприємства. Водночас необхідність адаптуватися до змін ринкових умов, інфляційних процесів і потреб споживачів вимагає гнучкості управлінських рішень. Збалансоване використання власних і позикових ресурсів, а також ефективна взаємодія з постачальниками створюють передумови для підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

3. Розглянуто методи дослідження стану оборотних активів підприємства. Методи дослідження стану оборотних активів підприємства ґрунтуються на комплексному аналізі їх властивостей, економічного потенціалу та здатності генерувати майбутні економічні вигоди. Вони спрямовані на забезпечення об'єктивності, достовірності та точності оцінки активів, що є необхідними для прийняття ефективних управлінських рішень і формування повної фінансової звітності. Врахування міжнародних стандартів фінансової звітності дозволяє підвищити якість оцінки оборотних активів, особливо в частині дебіторської заборгованості та резервів сумнівних боргів, що має важливе значення для відображення реального фінансового стану підприємства.

4. Проведений аналіз оборотних активів АТ «Укрпошта» за 2022-2024 рр. дозволяє зробити наступні висновки:

4.1. За 2023-2024 роки активи АТ «Укрпошта» зросли на 22,51 %, що свідчить про загальне зростання масштабу діяльності підприємства. За цей період оборотні активи збільшилися на 27,24 %, що може свідчити про зростання мобільності майна підприємства.

4.2. Аналіз динаміки і структури оборотних активів АТ «Укрпошта» за 2023–2024 роки свідчить про загальне зростання їх обсягу на 27,23%. Найбільшою складовою в структурі оборотних активів є високоліквідні активи - грошові кошти та їх еквіваленти і поточні фінансові інвестиції: їх частка коливалася від 75,98% на кінець 2022 р. до 79,06% на кінець 2023 р., дещо зменшившись до 76,35% на кінець 2024 р. Це свідчить про високий рівень ліквідності підприємства. Другою складовою за питомою вагою є середньоліквідні активи – дебіторська заборгованість різних видів, частка якої коливалася від 12,50% на кінець 2022 року до 14,04% на кінець 2023 р., дещо збільшившись до 16,03% на кінець 2024 р. Зростання дебіторської заборгованості за питомою вагою може вказувати як на розширення обсягів господарської діяльності, так і на зниження рівня управління дебіторською заборгованістю. Отже, структура оборотних

активів АТ «Укрпошта» демонструє акцент на ліквідність і збереження платоспроможності, хоча зростання дебіторської заборгованості вимагає підвищеної уваги з боку менеджменту з метою недопущення втрати оборотного капіталу.

4.3. Спостерігається дисбаланс між дебіторською та кредиторською заборгованістю, що свідчить про високий рівень фінансового навантаження на підприємство, можливі проблеми з ліквідністю та необхідність підвищення платоспроможності.

4.4. Аналіз джерел формування оборотних коштів підприємства показав, що основним і єдиним джерелом фінансування оборотних активів АТ «Укрпошта» є позиковий капітал, оскільки підприємство взагалі немає власного оборотного капіталу.

4.5. В 2023-2024 роках АТ «Укрпошта» має кризовий фінансовий стан, і не забезпечене стабільними джерелами фінансування поточної фінансово-господарської діяльності.

4.6. Розрахунок відносних показників фінансової стійкості показав, що в 2023-2024 роках АТ «Укрпошта» було фінансово нестійким підприємством, і крім того, його фінансова стійкість знижується.

4.7. Аналіз ліквідності балансу АТ «Укрпошта» в 2023-2024 роках показав, що підприємство має неліквідний баланс. Коефіцієнти загальної і швидкої ліквідності не відповідають нормативним значенням, що свідчить про загалом незадовільний рівень ліквідності АТ «Укрпошта» у короткостроковій перспективі. Підприємство не здатне повністю покривати свої найтерміновіші та поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних і швидко реалізованих активів.

4.8. Аналіз показників оборотності оборотних активів АТ «Укрпошта» свідчить про підвищення ефективності їх використання в 2023-2024 роках. Прискорення оборотності поточних активів на 17,4 днів в 2023 році зумовило

умовне додаткове вивільнення коштів на суму 559754,5 тис.грн., а прискорення оборотності поточних активів на 0,7 днів в 2024 році зумовило умовне додаткове вивільнення коштів на суму 25235 тис.грн.

4.9. Аналіз показників віддачі, рентабельності оборотних активів АТ «Укрпошта» за 2023-2024 роки свідчить про позитивні тенденції у діяльності підприємства. За цей період спостерігається суттєве зменшення збитків, зростання доходів від реалізації та віддачі оборотних активів, а також підвищення рентабельності оборотних активів. Хоча показник залишається від'ємним, позитивна динаміка вказує на поступове наближення до прибутковості.

5. Для вдосконалення формування та використання оборотних активів АТ «Укрпошта» було запропоновано наступні шляхи:

- збільшення власного оборотного капіталу, шляхом проведення переоцінки необоротних активів з метою їх продажу та реінвестування в оборотний капітал, удосконалення дивідендної політики, оптимізації витрат;

- зниження надлишку грошових коштів за допомогою впровадження політики мінімального залишку коштів на рахунках формування інвестиційного портфеля зі строкових депозитів або короткострокових облігацій; активізації внутрішніх інвестицій у логістику, ІТ-інфраструктуру, автоматизацію поштових послуг.

- диверсифікація джерел фінансування шляхом: можливості кредитування на оборотні потреби; запровадження лізингу або фінансових інструментів (форфейтинг, овердрафт) для фінансування окремих складових обігового капіталу; використання державних програм підтримки та співпраці з міжнародними фінансовими інституціями.

- удосконалення політики управління дебіторською заборгованістю шляхом впровадження кредитної політики за сегментами клієнтів; автоматизації

контролю за дебіторською заборгованістю; формування рейтингу надійності клієнтів; залучення юридичних служб на ранньому етапі.

— удосконалення політики управління запасами шляхом використання сучасних методів обліку запасів (ABC/XYZ-аналіз); впровадження принципу JIT (Just-In-Time); автоматизації обліку та прогнозування потреб; централізації складських операцій; контролю обіговості запасів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 05.05.2025).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.05.2025).
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затверджені Наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13> (дата звернення: 05.05.2025).
4. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434с.
5. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 157–162. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4923&i=26>
6. Бланк І.О. Управління активами і капіталом підприємства. Київ: Ельга, 2005. 448 с.
7. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2009. 328 с.
8. Власова Н.О., Круглова О.А., Безгінова Л.І. Фінанси підприємств: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2007. 271 с.
9. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: Знання, 2006. 439 с. URL: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/sheludkofin.pdf

10. Гринюк І.М. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Вип. 2. № 4. С. 64-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2016_2_4_8
11. Чухно І. С. Визначення економічної сутності поняття "оборотні активи підприємства". *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2009. Вип. 3. С. 358-363. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2009_3_45
12. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 460с.
13. Тараненко О., Череп А. Ефективність використання оборотних активів підприємствами. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-80>
14. Дмитрів С. О. Методичні аспекти дослідження резервів підвищення ефективності використання оборотних активів промислового підприємства : thesis. 2017. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7905>
15. Зардова Я. В. Дослідження ефективності використання оборотних активів підприємств. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.48> (дата звернення: 25.03.2025).
16. Стратегії фінансування оборотних активів : thesis / Є. Ю. Мордань та ін. 2020. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85120> (дата звернення: 28.03.2025).
17. Фесенко А. А., Радіонова Н. Й. Класифікація оборотних активів підприємства : thesis. 2020. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/15917>
18. Блакита Г. Планування оборотних активів як показник фінансової конкурентоспроможності торговельного підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2017. № 11(43). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-11-6583> (дата звернення: 11.03.2025).

19. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 від 07.02.2014 № 73 зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 14.03.2025).

20. Лопатовська О., Нікольчук Ю., Бондарук С. Особливості фінансового аналізу оборотних активів підприємства. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2025. Т. 338, № 1. С. 457–464. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-67> (дата звернення: 15.03.2025).

21. Нагаєва Г. О. Обґрунтування показників ефективності політики фінансування оборотних активів. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Економічні науки*. 2017. Вип. 185. С. 283–290. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/15999> (дата звернення: 15.03.2025).

22. Добровольська О., Якимчук Ю. Формування системи фінансового управління оборотними активами сільськогосподарського підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.25>

23. Непочатенко О. О. Теоретичне обґрунтування сутності оборотних активів. *Інноваційна економіка*. 2015. № 4. С. 265-273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_4_45

24. Рекуненко І. І., Зубко Н.М. Теоретичні основи управління оборотними активами на виробничих підприємствах. *Альманах науки*. 2018. № 1/2 (10). С. 14-17. URL: [http://almanah.ltd.ua/save/2018/1%20\(10\)/204.pdf](http://almanah.ltd.ua/save/2018/1%20(10)/204.pdf)

25. Головка О. Г., Колтюкова В. Д. Особливості управління оборотними активами підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. Вип. 1, № 22. С. 182–188. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i22.109946>

26. Дубей Ю.В. Шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу промисловими підприємствами України. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2018. № 2. С. 100-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2018_2_13
27. Ганін В., Філатова М. Контроль і аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх удосконалення. *Молодий вчений*. 2019. Вип. 11, № 75. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-27>
28. Купріна Н.М., Ступницька Т.М., Антонюк О.П., Величко О.М. Сучасні аспекти фінансового аналізу оборотних активів підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Т. 13, вип. 3. С. 46-55. DOI: 10.15673/fie.v13i3.2131
29. Гринюк І. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Т. 2, № 4. С. 64–74. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2016.02.04.06>
30. Внутрішній контроль і аналіз оборотних активів підприємства / В. Міняйло та ін. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2024. № 1(81). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1>
31. Люта О. В., Чернявська А. О. Управління оборотними активами: його сутність, зміст та значення в господарській діяльності підприємства. Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 22-24 листоп. 2021 р. Суми, 2021. С. 125-129. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89541>
32. Колотуха С. М., Гвоздей Н. І., Рибчак Є. С. Аспекти підвищення ефективності використання оборотних активів у сільськогосподарських підприємствах. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2019. Вип. 94, № 2. С. 176–189. URL: <https://doi.org/10.31395/2415-8240-2019-94-2-176-189>

33. Цуркан І. М., Двоянова А. О. Математичні методи та моделі в управлінні оборотними активами промислового підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9258>
34. Терещенко С., Федай В. Ефективне використання оборотних активів підприємством. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2019. № 2(80). С. 67–71. URL: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2019.2.13>
35. Царенко О. В. Аналітичний інструментарій ефективності використання оборотних активів для забезпечення дієвості та цілеспрямованого розвитку підприємства. *Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки*. 2018. Т. 1, № 14. С. 84–92. URL: <https://doi.org/10.15330/apred.1.14.84-92>
36. Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_1_49 (дата звернення: 07.06.2025).
37. Мордань Є. Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка*. 2019. № 4. С. 24–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2019_4_5
38. Загальна інформація про АТ «Укрпошта» / Офіційний сайт АТ «Укрпошта». URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/pro-ukrposhtu>
39. Фінансова звітність АТ «Укрпошта» за 2022-2024 роки <https://www.ukrposhta.ua/ua/richni-zvity>

Ключові слова: оборотні активи, фінансовий аналіз, фінансова стійкість, платоспроможність, ефективність, управління, ліквідність, оптимізація.

Keywords: current assets, financial analysis, financial stability, solvency, efficiency, management, liquidity, optimization.